ԿՈՎԿԱՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Երկրորդ տարի. 16 Օգոստոսի. **1847** Համար **33**

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐՔ.

ՎՐԱՍՏԱՆ.

ԹԻՖԼԻՍ. Օգոստոսի 13. Յորմէհետէ Գիւղարդն սուրբ, տարեալ 'ի Սիոնի և 'ի Թեմշուռ հեռացաւ 'ի քաղաքէս, ժամանակս մաքսամանճին զրեթէ մերտին ամբողջ զուլունս, որպէս ոճ ազատեալ 'ի ներքուստ ծանրութեան Բուռնաւորժ քանից Թաքին, և սկսաւ հաստատել քաղէն 'ի ըմբռնմանց մերոց Հյուսիսի ամենամեծ ժամուցն.

—✻—

Ըստ բաղում անցին, յորս ոչ ունող անձրև. առանձ բոյսք և մարգիկ միջինակ ծառոցին, պարզին զօրաւոր առաւութեան. Բոհեստազարծ Ջրմուղն, որ ոռոգանէ զայգիս և զպարտէզս, ոչ կարէ լինել չափ յազեցուցանել զերկիր կարօտակից երկրաւորաց ցողոյն. Բոլոքամ անզամ ամպք կուտակին 'ի կողմանէ Կովկասայ խռնին ամենայն զառնաձայն անձրևի. այլ հողմն տաք և անոխ ցնդեալ՝ ցրուեն զամպոցն, և 'ի գերեհանեն զյոյս մարդկան. Համարին թէ անձրևք և զօղ մարդկային, և զազախմարար զովացին յորմէ զոյացաց մաքսամանճն, ցրուեսցեն և փարատեսցեն.

Թէպէտ խոլերայն ոչ 'իսպառ փարացաւ 'ի մերմէ քաղաքէս, քանզի 'ի սկզբանց այսր ամսոյ 37 հիւանդացան յախտէս 13 անձինք, յորոց բին մեռան և չորք առողջացան, այլ զասն երկիւղ օրհասական տեսակ տեղի եռ 'ի որոնց ընտանեացն, յորոց բերքացեալքն ամիսամ յառաջ գնեսանս ի բուճն առեալ՝ լեզուագարատ որպէս յեկեղեցի Բաստէդայ, զեթ զօդքն ապրեցուցանել. Բայց ժողովուրդն թուլացաւ յառաջին զգուշութենէ 'ի կերակրաց և յօդոյ. Եւ եօթնեցաւք Տփխիսեցիք խաղութիւն առանեն Է մեջ

վտանգիւր և օգտակար մրգեղինաց, զորս առատութեամբ բաշխէ ամառնաժամքս. Զմրգերից զոխիս, զմերձաւոր, զխաղող, անհանգ մայէ լեն, որք յանկանից ժամանակն անզամ զիւրահաւաքութիւն պատճառեն. Նա և առաս հունդք անցեալք և այսք ամի 'խաղու հանին 'ի մասց մեռաց զոհ և զերկիր ասխան, զոր ազատեալսն մեզ բազմութեանց մարախաց 'ի վեր երևեալք ընդ բազում տեղիս 'ի սկիզբն ամառանս. Բայց ամենայն զօրինուլ և զորք յայժ յաջողութեամբ բնջեց 'ի գեւղորեից Հայոց՝ 'ի կողմանց Ալեքսանդրապոլոյ, Ախալքալաքոյ և Նախիջևանու և փախնել յոխուար զնալ.

'Ի Թիֆ զանազան տեղեաց, յորոց հանեն կարծիք մարդկան զայս զմեղաւ մաղձախտ, զառնեն և սյնտրեն հասարակ. որք զրեթէ այն յայլ մէ առանեն զլողա. Յաւուրս յայսմիկ լինիք երկ, թէ 'ի Մայրեան կըզի, ուր զառաջինն երևեցաւ ախտս այս 'ի 1817 ամի 'ի խառնշակ չիչեալ և տղենոյհալ հրաշունկեց, Է ժամանակս մաճանակս ծնին այնպիսի ինչ աղասխնդրար շունչ, որ թունաւորէ զօդն, և ծնանի զմաղձախտ. Բանքին՝ որ խոսեցաւ վասն խոլերայի 'ի 1817 ամի, եղև բժշկապետն Բուրեյլ (որ մեռաւ 'ի Նոր Նախիջևան քաղաքի. և գերեզման նորա ես կայ այժմ անդ.) Բայց նա ոչ է յիշեալ 'ի Թուղթս իւր այսպիսի ինչ՝ ինքն անձամբ անձին զոյել 'ի նմին ամի 'ի կղզին Մալայեան, և տեսանելով զեալ անհնարին կատարածից՝ զոր պատրեալ է անդ և յայլ երկիրս Հնդկաց. Բազումք վկայեն թէ Գաւլիթ բժիշկ Հայոցն հաճ և հաւան է եղեալ 'ի բազումս ընդ կարծիս Բուրեյլի բժշկապետի, և զհերն Կալկաթայոյ, որ է հայազգեալ խելառոյ ճաքառ, բազեալ է 'ի բանից նորա. Միրայէլ Բեռակն բժշկապետ Լեզխաթեան Փոխաքարտ զայս սխաս կոչէ շարադրատ անուն, և բժամնը յերկաստան սահաթն, այլ ոչ ցուցանէ զոսկեղն նորա թէ ուստի և յորմէ աղբերաց ծագի, 'ի խորոց քերթողաց երկրի, թէ 'ի բարձանց վերնագաւառաց երկնից.

—✻—

ԱՍՏՐԱԽԱՆ. 'Ի 30 յուլիսի զրեն փառ խոսեալսի, թէ ռեեաց ուսուր ջուռն 'ի քաղաքէ անդ. և ոչինչ աւելի քան զհազար մի, յորոց կանք յայժ ասնուք են յազգէ Հայոց, անկան 'ի կեկոր նորա.

—✻—

Թէպէտ զրաւոր լուր չիք առեալ, սակայն հաւաստեաւ հաճրաւք յանաց եկաւորաց աւետարանեն մեզ զուրախութիւն, թէ քաղաքն Նոր Նախիջևան սակաւքն մնայ ազատ յարշաւանաց մաղձախտի, մինչ առորդ զօժ մոլեգնութեան նորա 'ի շրջակայս այնր քաղաքի՝ չարաչար բանեալ հեծէ գիւղս.

Ստուգապէս հետէ է 'ի Նախիջևանայ 350 ասպարէզ. 'ի հարաւոյ Նոր Չեռքեզ քաղաքի՝ 36 ասպարէզօք, իսկ Օզակի՝ եօթն ասպարէզօք յարևելից. Ազովոյ 3 ասպարէզաւ՝ յարևմտից. իսկ Բախմուտ՝ 250 ասպարէզաւ՝ 'ի հիւսիսոյ. Յամենեսին 'ի սոսա մաղձամանճն զափր հարկանէ, և 'ի մէ ուսմյ կլանէ զհոգեւորաւորս. իսկ Նոր Նախիջևան բնակելոյ յօգնութիւն բարձրելոյն՝ որ յերկինս՝ ընդ հովանեաւ նորա հանգչի.

—✻—

— Մակովիէրի փոխառակաւոր ընկերութեն փոխառատանն, ծեծահանգէս ուրախութեամբ բացաւ 'ի 1. օգոստոսի. տարածոր էր և Բոկար Սերազան Լեգրաբրա Սուսոանէ և բահանայ Գուօոայ, որք յետ կատարելոյ զհոգևոր օրհնութիւն և զմաղթանս՝ ցոյցին օրհնութեան ջրով զամենայն սենեակս փոխառատանն. Հանդիսականքն զասն բազում երևելի Հայազգի վաճառականք և այլք 'ի մեծամեծ բնակչաց քաղաքիս.

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆՔ.

Գրիգորեան մի Ճանապարհորդեալ Է Թոռ Թարս՝ եհաս 'ի քաղաքն Բոզք, և վերամբարձ դռնաց 'ի պալատն ապրանի, կարծելով զայն հասարակաց օթևան. Շրջեալ նորա 'ի մեծի սրահին այնր անդր եսես պնդադրձակ զահելիճ (զոլ) մի, նմանաւ անզբ, զնստեցեալ պատկերքին (խորքհին, պարկ) իւր, և տարածեաց զվերարկուն և ընդհանրեցաւ 'ի վերայ նորա զասնել անձին զհանգիստ. Ջ կեն տակաւայց պաշտօնեայք տանն տեսեալ զնա՝ հարցին զպատճառ մտանելոյ նորա անդր. Գրիգորեան տեաց. յայս դիտէր կամիմ մնալ առանց, և 'ի վաղին գնացից յիմ ուղի. ոչ ապաքէն հասարակաց տուն է ,,Այո՛ տապալական 'ի պանդոկս զայդ իցէ ան'', Պաշտօնեայքն մեծաւ քաղաքութեամբ ասեն սպասին նմա, թէ անզին յա-

րաւմ նա կայ ոչ է իբրև ան, այլ պալատ արքայի. Մինչ նոքա անօրգէին զայն, և բրանէ ծառ ըննալ կամեին արտաքսել զհիւղակն, բաս գիսպաց բին կանխաւ ապրալին և զհռսցեալ զպատճառ ազմիին՝ կարի յայժ զարմացաւ ընդ պարզմտութիւն Գրիգորեանն. որ զպալատն այլոծնի հասարակ պատեն 'ի հասարակաց իջևանէ. Ուստի հեշտութեան մերձեցաւ առ այն և ասէ. ,,Այո՛ զա. այնպիսի տեսութեամբ շառաւեալ եւ, զի զպալատն համարես որպէս 'ի պանդոկէ... Տէր իմ, ասէ Գրիգորեան, ներեա ինձ ասել, Զեզ զինչ ինչ հարցանել՝ կարե համարձակեալ ընդ այնխտապարտն. Գրիգորեան սկսաւ հարցանել զնա այսպէս.

Ո՞յք էին յառաջագոյն բնակիչք 'ի սմին յարկի.

,,Նախնիք իմ''.

,,Ո՞վ էր վերջինն որ բնակեցաւ 'ի սմա''.

,,Հայր իմ''.

,,Ո՞ւր մինչ է, որ աստէն բնակէ''.

,,Ես իմն''.

,,Իսկ ով զկնի քո բնակեսցի''.

,,Որդի իմ''.

,,Ի՞նչ սէր իմ յաւել Գրիգորեան, այն տուն որ այսպէս սակաւ ժամանակ զիւր բնակիչս, և ինձ թողու է պարզ յաջորդութեանց՝ չէ պալատ, այլ իջևան.

,,Ընդ այս Յարպարանաւութիւն և խոհական հարցանել Գրիգորեանն զարմացեալ Թագաւորն, ընկալաւ զնա 'ի տուն իւր, պատուեաց առատ, և աղքատաց մեծապարգև ողորմութեամբ.

Չէ դարձ առեալ պիտանի.

Սպանիացի մոլեալ մի ոչ կարացեալ առնել մանեալը անօրգանաց իւրոյ՝ հասուցեալ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐՔ ·

ՓՌԱՆՍԱ·

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

...նուլ վաճառս, և յու համարի, զի Գաւազա... ոչնական եղեւ Մուլթանին Մարոքայ 'ի յոյժ պատերազմս այսորիկ՝ քանզի գործակցութեն Գաղղիացւոց ընդ Մուլթանին Մարոքայ միայն խաղաղեցաւ զկնդիր զօրութեան Լուի... ոյ որ Զանոյ յետոյ յանկարծ զմոլորութեան, թագաւորութիւն յափշտակել, այլ և զէնութիւն Գաղղիացւոց 'ի վերայ Մարոքայ նա անփոփոխելի հաստատեցաւ: Հրամանատարին նախարարին 'ի Տուլոն Ճանիւրոյ առաքեցան քանի մի նաւք:

— Համբաւ տարածի, թէ Գաղղիա և Անգլիա միաբանեցան ընդ իրեարս առ 'ի կարգի դնել զգործս Յունաստանի:

ԱՆԳԼԻԱ:

ԼՈՆԴՈՆ 13 Յունիսի: Մեծափառ Թագուհին Անգլիոյ 'ի վաղիւ գնացեալ է 'ի կղզին Ուիթ, և ... անգամ գնացեալ տանն գործա... մագէ ...ւորեալ 'ի ... 'ի նմանէ փոխել զփառաւորութիւն:

— 'Ի լրագրոյ Լոնդոնի երևի, զի նուաճեալ յայտ է Հայր և զԵռանդնաւորոյ, քանզի որ... զուշակեն ընդդիմադիր նշանս, յայտ ... մի... Հայք առ... էն, և զեռանդնաւորն քաղաք ...յժ և անփոփոխ 'ի հնութենէ:

— Գիրն 'ի միում լրագրի: Անգղիացիք մինչեւ ցայժմ ոչ կարացին զխաղաղութիւն առնել ընդ Քինաստանս Պեքինի, որք մեծամ զօրեն 'ի ... Անգլիոյ, և զանդ... և զօրական... ...թագաւորութեան Անգղիոյ Սըր Ջէյ Դէյվիսի, ... թէ անհնար է 'ի կատարել կելս մաս... ընդ երկու գաւառս ... հնդկաց կառա... վաճառել ... ապրանքս փոխարէն գեղոյ, ... մասն պահպանութեան գաղթականաց յա... ...թեանց և յառաջադիմութեանց Քինա... ստանի: Այլ և այժմ քաղաքացիք և Հարստա... յանցանս ... ընդ մեծ ... միաբանութեան գործեն:

— Լորդ Բէնթ 'ի 9 յուլիսի առաջի ատեան ...արան Պառլամենտին զօրաւոր յօդուածս, զի Անգղիա... 'ի ... հանդերձ ... որ գործեցին յայտնա... և պատահումն ... և ... որք 'ի ... զօրաց ...թեան ... Ե. զի երկրին Անգ... գործեցաւ 'ի յայտ բերել և ... զամենայն, որք հնարաւոր ... երկու... ... 'ի նորին ... ...թիւնն, որով ... Ե. Երկրին ... հետամուտ լինին յանդիմանել, ... որք կարեն կալ հակառակ ... յայտնութեան խորամանկութեանց կառավարութ...

ւոյ և կիսակատարուածոց, որք կամ երկիւղիւ, կամ այլովք հնարիւք կամիցին թիւրել զՀնդկաց ընտրութիւնն:

ԻՍՊԱՆԻԱ:

ՄԱԴՐԻԴ 15 Յունիսի: Գիրն 'ի Լիսբոնէ Դոն Բոսսէ, թէ միշտ կայացուցին որ ասեր ընդ փոխանորդ անհանգ: Մինչեւ ցայժմ խորհրդական արժանաւորք ոչ ձեռնամուխ լինէին 'ի առերհանդակս, այլ այժմ լսելի, զի նորա 'ի Զանազան արտաքոյ գնալ թագաւորին և այլոց զօրութեան նախկին թագաւորութեան: Այն 'ի զուարթ առնել այսորիկ քաղաքական և զինուորական առաջնորդք զօրաց հանդէպ զնոյն 'ի ... նոցա, որպէս զի ընդ ... իշխանութեան յարգարեսցին 'ի մեծամեծութիւն:

— Նորա հրամանաւ կառավարութիւն Թագաւորաց, և ... 'ի վերայ Տելեգրաֆի և փոխարինեալ հանձնեցաւ կառավարութեան ներքին գործոց:

ԻՏԱԼԻԱ:

ՀՌՈՄ. յուլիսի 6: Քահանայապետն Հռովմայ արարեալ է զայս նոր կարգադրութիւն, զի յայտնեսցէ 'ի քաղաքական խորհրդարանի վերջին հարկեր իմաստակութեան 'ի կայսերական ապարանից 'ի գիտնոց, յարհեստագիտաց, 'ի վաճառականաց, յարհեստաւորաց, և 'ի հողագործաց:

Երկրորդ կարգադրութիւն նորա է յանկարծ ընթերք քաղաքական անձնապահ զօրաց (Гражданская гвардія): 'Ի քանանեալ մինչեւ 'ի վախճանաբար անձնոյն ընկալցի Թագաւորութեան Հռովմայ կարեն մտանել յայս զօրս: Այս թէպէտ չարքառնան քաղաքացիք Հռովմայ, անձնապահ զօրքն հանդերձեալ են բաժանել 'ի չորեքտասան խումբս: Իւրաքանչիւր գունդ և զօրք պէտք ունել զառանձին զօրս անձնապահս: Այս քահանայապետութիւն Հռովմայ ... առաջ զամենեսին:

ՆԵԱՊՕԼԻՍ Յունիսի 3: Բռնութիւնք յեղափոխութեան 'ի յաղթահարութիւնն Կալաբրիոյ ձերբակալ եղեալ, որպէս և զնախկին կարծիսն զափն զհանդիպոս: Ժամանակիս Թագաւորութեան հետամուտ եղեն նոցա, և ոչ կարացան ազատել օգնութեամբ:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ:

ԱԹԷՆՔ Յունիսի 27: Ի գահն մեծ յաջողէ Յունաց Թագաւոր Օթօն, առաջադիմել 'ի Թագաւորութեան Յունաց, յայտնի ամբարձեալ է ընդդէմ նոր գործոց կառավարութեան և ... և զինեալ է հակառակ զօրութեան նորա: Տէ...

ըեալ երկուց ըերդից՝ Պոլէսրայկոյ և Պլակիար, եղեալ է 'ի նոյա զօրքն ողջ ... ատելութեան, և զմի յայս ամբոխ ...ակալ է 'ի ձեռս մեծապատուական ... Դրէ... թէ և անդրանիկն Տաճկաց ձեռնտու է նմա, զի 'ի Պեկտեղ քաղաքի Տաճկաց զօրաժողով լինի ընդդէմ զամենեսին, որք պատերազմեսցին ընդ սոցա, և տարածեալ Թագաւորին 'ի Կառավարութեան Յոնաց: Առաւելութեամբ (Աթ...) խաղաղութեան առնել յայտն երկրաւորական մի (Ֆերմանս ...) Կոստանդնուպոլսի Տաճկաց հրամայեալ է, զի որք միանգամ կամեսցին յա... 'ի նոյն անդրանիկ երկիրն: Հենց առաջագահ Հաշտութեանց ... նոցա 'ի կղզին Ախայիս, զի անդ զինեալ ... առ Գրիգոր: Այլ Թագաւորութիւնն Յունաց ընդ փոխ առնէ զատաստանս, և ոչ կարասցէ նմա առնել:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 6 յուլիսի: Խորհրդական Պետրոս ... 'ի Բաղդատ, թէ 'ի յունիսի որդի Տաճկաց, որք գնացին Հայաստանն 'ի վերայ ... Երզրումի Փաշին, առաւել քան զառաջինն ... առաջին ... Եղեն ընդ Տիգրիս գետ, և ... Բոլոր Տաճկաց զօրքն ... մեծ զինուորք հարկանել ... Երզրումի Փաշի:

— 'Ի Կոստանդնուպոլսի եղեալ ... նոր պատերազմաց ... յաղթութեան ... Ըստ որում հալածեալք ... ընդ առ ... 'ի Կարսայ Երզրումի առ 'ի զօրս քաղաքին և զաւար հանել և առնել զհետ ... գործելութեանց ... Թուրքաց նոր փաշայ ... Պ... պատերազմ Ռուսաց: ... հանդերձ ... այսորիկ հարկաւոր ... 50 ... որք են առաջնորդք 'ի Կարսայ:

— 'Ի լրագրի միում Կոստանդնուպոլսոյ ... 17 յուլիսի ... Տաճկաստանի ... Կոստանդնուպոլսոյ ... 'ի Կովկաս ... Պետրոսեան Տաճկաստանի, զի մի ... 'ի պատերազմս ... այսոր առաջ է ..., այլ փոխ ... նախանձ ... որք 'ի ... մինչեւ ... 'Ի մեծ ... յաջողեալ ... թագաւորի: Յաւէտ յուլիսի ... նախաշարժ ... թեանց,

---

հետ զհետ հրամայական զհնութիւն քաղաքական... թիւնս սրտից անդրադարձ երգեցոյց, որք առանց ... զանձինս յաւուրս կենդանւոյ բնակութեան 'ի բնութենէ կամ 'ի վարժութենէ ... բանաստեղծ, յորինեցին կախարդելի խօսս և դասս, այլ յաջողակեն բնութեամբ, այլ ոչ ... 'ի հեշտ զուարթ բանաստեղծ, և առաջին ... առաջնորդ գրականութեան ... Ռ. Ալեքսանդրեան ... մտաց և ... բանաստեղծութեան, զոր ... յաւէտ գան զամս կեաս:

—❦—

1. Լուսնեա գիշերիս, վերջին գիշերում, մի թէ ես եմ քար, ինձ աչք մեկ ձայր:
Կեանքս մաշել ես բոլորովին, ... կը ցաւի է զմեռար:

Լուսին նորութիւն ինձ մի առեր անձրարմարար, մի զու իմ սիրահար:
2 Հետ վառեալ է քնքուշ կարօտը, ... երեա, մինչ երբ զինաւոր ես:
Իմ անգիտութիւն ինձ բերէ մի անեղեզակս, կեանքս որքեր կեա,
Աղբերութիւն աւելի աշխարհիս, քարեր մօտիքէ սիրտ, մտեղել մի շարանցել:
Լուսնեա գիշերիր:
3 Այսօր որպիսի ես, վախեա անգամ ես խիտն յաւ, անձրեւոք ես կանթ կանթ,
Այսօր հայեացք հոգւոյ նմա հեղում ես խիտ սա, ես ըստ իմ զորս,
Այսօր բարկանում ես, վախենում, կամենում ինձ չար, առանց քու աչքերդ:
4 Զանկանեալ խօսերդ քեզ խրատ ես արել, խիստ շատ վատ ես արել,

Աշխարհի հետ սէր անելը աւելի ես արել, ինձ ատա ես արել,
Եւ իմ բաղդերն եմ դառնացուցի մեջը և մաչ զաղող ինձ չի տուրի դարձեր:
5 Աղքին պարզեցի զորդեկեն 'ի բոլոր դեզի, բորբոք ես հոգարկա,
Հեկեկում ողբ, աղաչում խեղճ խեղճ աղբերս, աղի քաղաքներէն յորդ.
Այլ դու ինձ քո անասունը շաբի զաւի հոտը, ինձ մի Թողուլ անձար:
6 Յաւերժ ինձ եստացա, աշխարհնելի քաղցր խօսքերդ, ինձ կայ քեզ եկեղ:
Խնճիթ աւելի շատ տեսնեմ մի է քեզ սերտ, ինձ նա այդ քո սերդ,
Դուն քեզ գովեր յու զինքս խեղճ Լոգմ ազգար, խաղերն ինձ եխազար:

տա. 'Ի Խորհրդակցել վասն գործոյս այսմիկ · 'Ի 8 յունիսի վասն պայծառ հրատարակէ՛ նոյն [illegible] Բարձրագոյն Կուռն հրամայեաց, զի [illegible] ընդունել այն նամակ, նախ զի յայժմ ժամանակի ոչ խնդրի ընդարձակութիւն վասն նա- խատամնոյն, որով արժանաւորեցին զՅաւելուածն, երկրորդ՝ 'ի բազում խօս անհնարաւորն գտանի զուշանից բարձրագոյն գրան, երրորդ՝ յանդուգն տճարագրութեան խօս 'ի հայեւեալ ցուցանէ, թէ Գաղղիոյ Իշխանին առաջնորդէ Յունաց ու- րութեան: Զայս խնդրոց գեղագոյն Սրբազանից, Լորդն Պալմե · Եւ Մորնատոն ասացին է պաշտպանել զիրաւունս իւր, և բանադատել զՅոյնս, զի դրաւարութիւն տալին վասն ա- համարհանոյն: Միակն յաշտմ՝ Լորդն Պա- լմերսթոն ասէ, թէ Իշխանութիւն ոչ խնդրէ զայն նամակ 'ի մէջ առնել ընկերին և տեսնել, զի Թեսալիոյ նախագահն խորհրդարանի Յունաց Կու- րայն պարզ բաժնից չէր եղել, զներոյն մի- աւոթեան, յանցանաւոր ձևակերպել զինչ յայս գործ · այլ փոխանակ եղեն յայտնը ընդհ- ։ զի զեղջանակցել ժողովականաւ արժանեցին պահանջ ամենակ խոստովանց · Զինչ և իսկ Իշխանութիւն յանձն էառ զամենայն 'ի միաբանութիւն անել · Իշխանիս հնդէկ նոյն ո- գւոյ անկանելեաց զջանն մերով միւն 'ի նմա ը- գունդութիւն, և անհնդայն ջանից նոյնա ակ այնն, զի հանեցութիւն գիտէն Իշխանին զնա- ռութիւն խօսել, և ընդունել զնախանձն, թէ ակ թէ հաւանեցուցին ընդ այս, և յերկնից ի զ- հրաժեշտութեան, որ եղև 'ի Բարձրագոյն Դրան, զեզելն յուշեալ հաւաքին զինչ թշնամանե։

Յաղագս որոց Օձատեա գրեն ·

«Նախորդն Լեհաց Գործոց հրատարակեալ առ իւր զՄորդովն Պետրբուրգի Կոստանդնու- պոլսոյ եւ ընթերցել առաջի նորա զարգացեան հրովարտակ, որով Օգոստափառ առատապետ Մեծ Նան 'ի մարզարտական հոգւոյ շարժեալ, հրամայեալ է, որպէս զի առ 'ի բարեկարգ կա- ռավարութեան ազգային գործոց Հայոց, հաստատեսցին երկու խորհրդարանք, յորոց մին կոչեսցի Ժողով Հոգեւորական գործոց, որոյ անդամք եղիցին 14, և խորհրդականք որ 'ի նոցանէ ոչ փոխեսցին զոյաշ- տօն իւր առաւել քան զերկուս ամս: Երկրորդն կոչեսցի Ժողով աշխարհական գործոց, որոյ ան- դամք են լինիցին 20 · Առաջին անդամք ընտ- րեսցին յեկեղեցի անդամաւորաց (զաւառի) և 'ի գըլ- խաւորաց գանազան համայնութեանց (համ- քեր) և կացցեն 'ի պաշտօնի յայսմիկ ցերկուս ամս: Զանդամս հոգևորական ժողովոյ ընտրեսցեն ան- դամք ժողովոյն աշխարհական գործոց: Միջնորդն այսուիկ ժողովք առաքեսցեն ծանր և բազմաղ- բող պաշտօնի Արբազան Պատրիարքին առ 'ի բա- րեկարգ յառաջադիմութիւն զանազան ազգային գործոց ·

Եւ 'ի ծանուցանել հասարակութեան զայս բարձր մարդասիրութիւն Կայսերն 'ի 9 մա- յիսի եղև ընդհանուր ժողով ազգային 'ի մայր եկեղեցւոջ Պատրիարքի, ուր անդ հրաւիրեալ էին բազմութիւն եկեղեցականց և աշխարհականք: 'Ի ներկայութեան սոցա միաձայնում ընթերցեալ եղև արքայական Հրովարտակն, զոր մեծաւ ու- շադրութեամբ լուեալ բոլոր ժողովականքն, ըն- ծայեցին բարեմաղթութիւնս արարին վասն եր- կար և բարեբաստիկ կենաց առատապետ Կայ- սերն: 'Ի մէջ պատուելի ժողովոյն ամենապատիւ Արբազան Պատրիարքն հանդերձ և այլոց ա- ռաջնորդութեամբ ծանոյց, թէ զՊերճ խորհին և զմնեւիմ երախտագիտութեան պարտ անել ժողովոյդ Հայոց առ Մեծափառ Վեզիրն Ա.Ալի Փաշային, որոյ առատապետ հայ-

հոգ հասարակին 'ի մէջ ազգի մերոյ պայծառ առ- ժամանակ զարգացութեան: Մեք փոյթ եմք ծանուցանել զանուանս անդամոց Ազգային Ժողովոյ աշխարհական գործոց, ռուսաց 'ի նոյն պատուա- կան Ատենագրութենէն · Արդ ահա 'ի նոյն լրագրոյ առեալ, հրատարակեմք և զանուանս անդամոց Ժողովոյն հոգևորական գործոց, որք են. Հետևեալ արժանապատիւ եկեղեցականք: Յովհաննէս վարդապետ քարոզիչ Խասգիւղի · Յովհաննէս վարդապետ քարոզիչ Պեշիկթաշի և Պօղոսփաշայի · Գրիգոր վարդապետ քարոզիչ Պալատու · Տէր Պօղոս Աւագ քահանայ Օրթագիւղի · Տէր Յովհաննէս Աւագ քահանայ Սկիւտարի Թօ- փաճիին Իսկիւսգարու · Տէր Յովհաննէս Աւագ քահանայ Քումգափուի · Տէր Գէորգ Աւագ քահանայ Խասգիւղի · Տէր Յովհաննէս քահանայ Խումգափուի · Տէր Գէորգ քահանայ Խումգափուի · Տէր Մարտիրոս քահանայ Պալատու · Տէր Պաղտասար քահանայ Իւսկիւտարի Սուրբ Խաչ եկե- ղեցւոյ Թաղին Իսկիւտարու · Տէր Յակոբ քահանայ Պեշիկթաշի · Պատուելի Յովհաննէս Պատուելի Տէր Կարապետ- եան Զամաւրճեանց · Պատուելի կարապետ Մահթեսեան վարժա- պետ Խասգիւղի ·

Առաջին անդամք ընտրեցան 'ի ժողովոյ աշխարհական գործոց: Միանգամ հաւանեցեալ երկուց ժողովոցս այսպէս առաջնորդեցաւ, զի Հոգև- որական ժողովն զօրաւորեսցի յիրաւարարեր երկու- շաբաթի աւուր, իսկ Աշխարհական ժողովն յիւ- րաքանչիւր երեքշաբաթի աւուր ·

Զանի յակնայս, թէ խնդիր ընթացիւք ժէջնայ ժողովոյ և պաշտօնեական խնամք նոցա 'ի գործ դիցեն նորանոր ազգային բարեկարգութիւնք ոչ միայն 'ի Կոստանդնուպօլիս այլև յամ հա- յաբնակ քաղաքս և 'ի գիւղօրայս Տաճկաստանի:

ՀԱՆԳԻՍՏ·

ՄԵՌԱՒ Միածնայ Մագաղաթեա Օրուց Մերոփեանց ընտրեալ Նախագահ (Պրեզիդենտ) Հասարակապետութեան Միջերկրի, այլ ոչ էառ յանձն Նաւ ղայն · Ապա որոյ և Հասարակապետութեան բանադատ գնու ըն- ։ րել զայն · Եթէ ընտրեսցի Օգոստեան Պէր- բէրոյ, անշուշտ եղիցի խաղաղութիւն, և փո- խան մարտի պատերազմաց, զոր մղեն ընդ մի- մեանս Միրաֆլորեք և Միաչեալ Նահանգք Ամերիկոյ ·

—⁂—

ՎԱՐՏԱՆԻՆ ·

(Կտակը ·)

Ո՜ր բարձան, կորեան առոյր զուարճալիք,
Լոյս, զուարթութիւն, պճնազարդ գեղ ձերք:
Միաւեւնամբ փոյոյ զգեցան խաւար:
Նախկին պայծառ, պայծառ ժամը խաւարաւ:
Զեանոյ բարձր, յաւիտ եղեւ
Տխուր, թոյլ մթասաց, սարսուռ, զանձրալի:
Ցիմ յետ հաղորդ զուարթութիւն փոյոյ
Ո՜նչ զհոգիքն զնացմանն խնդութեանց:
Որոյն փայլէին բարբառ զուարճալիք
Լուսոյ մասանց առոյր անյատուեր ·
'Ի մէջոցի ամպ խաւարեալն
Յանկարծ զիմ՝ պայծառ հորիզոն կիսոց:
Մաւոյլ մթացեալ շուրջ զինեւ պատեալ:
Միաւորեալ շանթիւք արկանել փոթորկաց:
Որբին յանկր 'ի վեր, սրսռուն խաւարոյ,
Ցիմ պճոյ վերայ Խաղթեալ պատանոյ ·

Մ'կանիր մնացեալ, քանզի աշխարհի,
Զոր են մեռ և երգ փափագեցուցանե,
Նշխա անմահին ձայն 'ի մէջ բազմի,
Նայց զարմանալ յանկարծ, թէ դու մեռի:
Եսպես զգացմանց, հանգստեան մեջի
Նայու ինձ անգաւար այնպիսի խօսի ·
Համ առ զերանդեան աղաղակ անմխիթար
Հրճուալի զուարթ ծաղիկ նորաբոյս:
Պճնեալ զուարճեր մարդ զուարթուն զարնանա
Լեռնաձորք յայտնէ ծաղիկ գեղազան,
Նուբեսյեղ զանազան բազմաբուրեան
Վարդէ այն զանդակ մեղու յայնոգան:
Թիթեռն զայ նորա 'ի վերայ հանգչի,
Փայլելով Թռչնակք ընդ իւր զուգակիցն:
Հրճուի, խրախճանաց անդուստին ընդ այն
Կանխահաս նորա գեղ վայելչաբան ·
Նայց յանկարծ խոստ որդն անարգ չընդէ
Ուտէ և ծախէ գեղ զարմանանալի:
Թռչնի զեղ, կանաչ տերեւն փոխի,
Ծաղիկն վայրահակ 'ի գլուխ միակ,
Ակոզուն, ամի, 'ի պատ թաղիծաց:
Ընդ այս ուղեւորացն յանկուցեան կայ, մնայ
Վնէէ, զարմանայ, ափսոսայ, ցաւի,
Օ՜ն այն անց այնչափ վաղ, տարաբաղդն ·
Աւագունակ և ես նեղիմ յանձկութեան,
Խոշտանգէ զագիս ծանր ախտ չորան:
Ուր և չհղեմ ես զիմ նոյնպէս ած,
Զգաւանիմ զՃնկեր հազորդ իմ փոյոյ:
Իսկ առ որ աւձնէմ ճիչ նեղ խանդակաթ,
Յանկարծակի սրտէ ընծայեմ հառաչ,
Միշտ յանհունի տեսանեմ միայն
Զ գութ զգայմունս, նենգաւոր զժեղան ·
Ո՜հ · զի՛նչ լինի, թէ 'ի վթեւ ական
Ընթէ կայէի յանկարծ ասնան,
Որ անկայս, խորին մայրի խաւարա,
Հեռի ոտից մարդոյ չեկաներ 'ի սպառ ·
Ես առ չհրկեին ծուխ ընդունելութեան,
Ա՛լ լինիր լուեր սրբարդոյ ինչ ձայն:
Եւ միայն Թռչունիկ գեղակեր զազան,
Ու նոյն 'ի յանձասու ընդ այս խորխորտակեն:
Ընդ զայլախացեալ 'ի ժայռի վերայ,
Ոսկր սոր ակեր յաւիթ ջարդ Թռչնոյ,
Նստեալ ընդ մթին նաճեաս մամռապատ,
Եւ պատահուռ զիմ կձայի փչեա ·
Զառաջնուկ զբօսան, 'ի լուսին արդոյ
Խառնեալ մանկունք ընդ հեծանս որոց,
Յաշմն վայրի զարդոյ ոչ եա բարակի
Զ անգգայութիւն անհամեմատ սրտի ·
Նայց յա՛ և թաղուող եղեւ ջամանհնար,
Միշտ յանդ իմ զինի ելցէ հեռացեալ:
Ո՜ր այդ՝ մահթ է կեալ անձուկեց , ագահ
'Ի զատն ամեխանայ աղաղակ այրեաց ; —
Ո՜ր, թէ ոչ միայն յարմարին երկի ·
Գժնոսար է կենդանի ունի ցաւեալ · · · ·
Յանձանի, նեղ և նեթ 'ի շրջի խաւար
Կարևոր կալ յանդգնա, դատել զայրար ·—
Փոխանակ սպա ի մահ մխիթար,
Շարժեցնոյ իմ փչոր հոգւոյս յաղթահար,
Թող ցուրտ, մահաձիր քո ազ զգուշաւոր
Փակեսցէ և զիմ աչս երաղարար:
Լուծ վշտաբաղթիւնք զխաւթոր զեալին,
Թող ինձ մաշել յանկել գուրս բաղին:
Նայց մաշակեցեր քո ծոյ խաւարչունի,
Ծածկեաց յաղթանակս զէթ զիմ զխոչին:

Միքայէլ Զօհրապեան ·

Ի ՏՓԽԻՍ · Ի ՏՊԱՐԱՆԻ · ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՅԱՌԱՋԱԴԻՄԱՑ ԴԵՌՆԱՑ ԱՇԱԿԵՐՏՈՒՆԵԱՑ ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ՀՈԳԵՒՈՐ ԴՊՐՈՑԻ ՀԱՅՈՑ ·